

2020

Kouvolan Leiritien asemakaavan luontoselvitys 2020

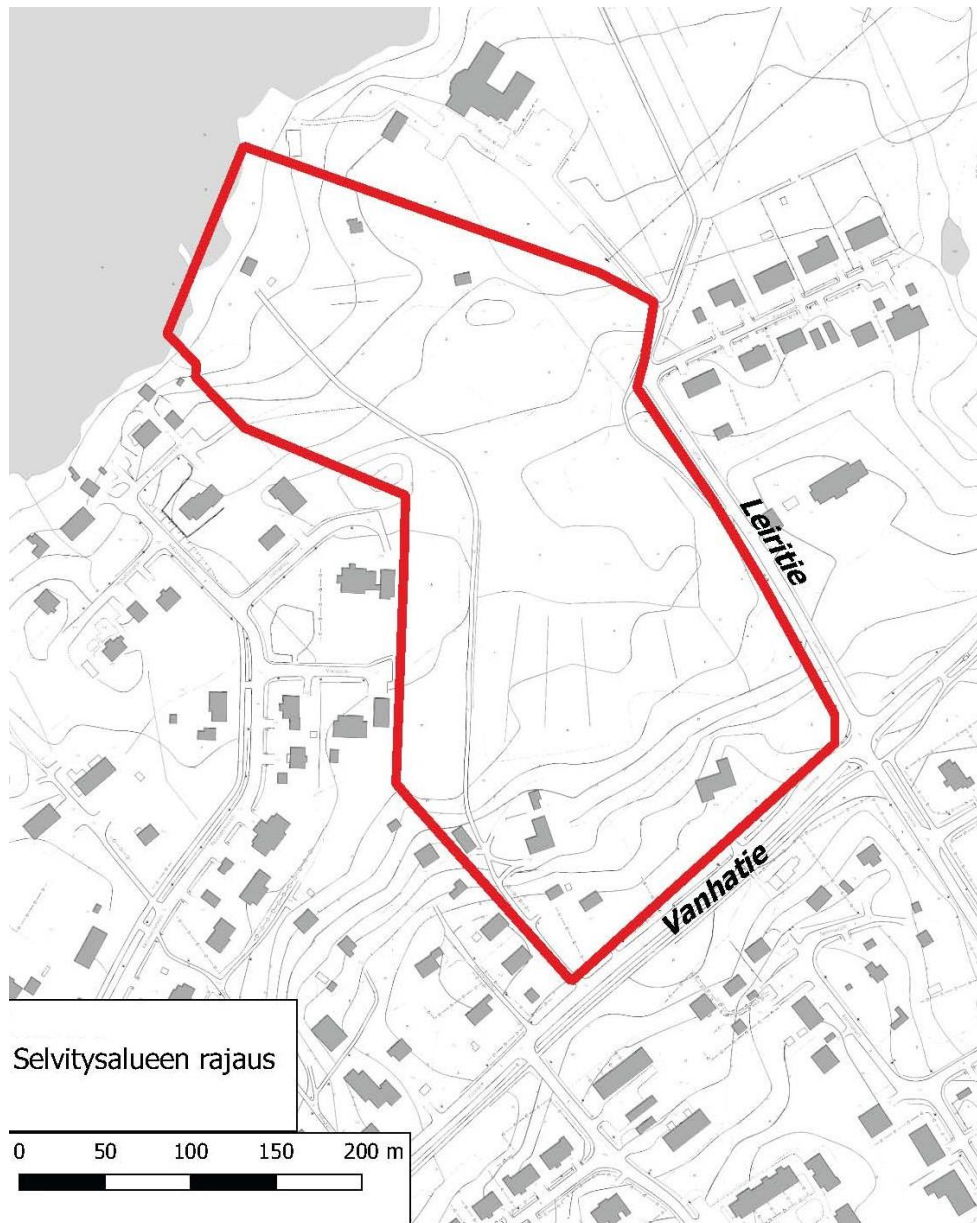
Petri Parkko

 Luontoselvitys
KOTKANSIPI

27.11.2020

1. Taustoja

Kouvolan Nurmiraannassa on käynnissä asemakaava Leiritien ympäristössä (kartta 1). Alueelta on tehty luontonselvitys vuonna 2012 (Parkko 2013), mutta se todettiin etenkin liito-oravatieojen osalta vanhentuneeksi. Lisäksi alueella tehtiin lepakkonselvitys vuonna 2015 (Metsänen & Parkko 2015). Kouvolan kaupunki tilasi tämän luontonselvityksen täydennyksen, johon kuului liito-oravatarkistus sekä yksi kesällä tehty maastokäynti.

Kartta 1. Selvitysalueen rajaus.

2. Menetelmät ja aineisto

Liito-oravaselvitys tehtiin papanaselvityksenä 8.4.2020. Kaava-alueen metsät kierrettiin jalkaisin läpi etsien liito-oravan papanoita erityisesti haapojen ja kuusten tyviltä. Talvi oli ollut lähes lumeton ja sateet olivat liuottaneet talviset papanat, joten kevään 2020 liito-oravaselvitysten tuloksiin on suhtauduttava tietyllä varauksella.

Kesäkäynti tehtiin 28.7.2020, jolloin alue kierrettiin maastossa jalkaisin läpi, havainnoiden uhanalaislajiston esiintymiä, arvokkaita elinympäristöjä ja kasvillisuutta sekä arvioiden luontodirektiivin IV-liitteen lajien ja uhanalaislajiston esiintymisen todennäköisyyttä habitaattien ja ravintokasvien perusteella. Alueella tehtiin myös hyönteiskartoitusta haavimalla kasvillisuutta lyöntihaavilla.

Maastotyöt ja raportoinnin teki luontokartoittaja (eat) Petri Parkko. Eliölajien uhanalaisuus raportissa perustuu 2019 arviointiin (Hyvärinen ym. 2019) ja niiden nimistö raportissa on Suomen lajitietokeskuksen (Laji.fi) mukaan. Timo Metsänen (Luontoselvitys Metsänen) antoi lepakkokohteita koskevia suosituksia.

3. Kaava-alueen luonnon yleiskuvaus

Suuri osa kaava-alueesta on reheväkasvuista kesantopeltoa (kuva 1), jonka reunoilla kasvaa pajuja, harmaaleppää, metsähaapaa, rauduskoivua sekä lehtotuomea (*Prunus padus*). Myös pellolla kasvaa pieniä puu- ja pensasryhmiä. Kesannon kasvillisuus on melko monipuolista ja esim. mataroita (*Galium*), metsäkurjenpolvea (*Geranium sylvaticum*) ja kaunokkeja (*Centaurea*) kasvaa monin paikoin. Ojissa kasvaa keräpäävihvilää (*Juncus conglomeratus*) ja korpikaislaa (*Scirpus sylvaticus*). Monipuolisen kasvillisuuden takia myös hyönteislajisto on rikasta. Pelloilta löytyi 28.7.2020 sarjakukkaisilla kasveilla eläviä pyjamaluteita (*Graphosoma italicum*) (raportin kansikuva) sekä vasta äskettäin maastamme löytyneet kaskaslajit *Handianus flavovarius* ja *Conomelus lorifer* (kuva 1). Ensin mainittua lajia on tavattu toistaiseksi vain Kaakkois-Suomesta ja Kouvola on tällä hetkellä läntisin tunnettu esiintymispaikka. Pellon reunasta löytyi varsin paikoittaisena matarakasvustoissa esiintyvä pikilude (*Legnotus picipes*).

Kuva 1. Kaava-alueen kesannolta löytyi harvinaisia kaskaslajeja: vasemmalla *Handianus flavovarius* ja oikealla *Conomelus lorifer*.
Nurmiranta 28.7.2020 © Petri Parkko

Kaava-alueen metsät ovat kauttaaltaan kulttuurivaikutteisia ja ravinteisuudeltaan suurelta osin lehtoja. Ne ovat puustoltaan suurelta osin nuoria ja äskettäin harvennettuja, eikä lahoppuuta esiinny juuri lainkaan. Osa metsästä on tasaikäistä istutusmännikköä. Alueelle on harvennushakkuissa jätetty metsähäapoja (*Populus tremula*) ja suuria kuusia, joten liito-oravan esiintyminen on edelleen mahdollista.

Voimakkaasti harvennettuun metsään on kasvanut tiheä alikasvos: lehtotuomea (*Prunus padus*), haitalliseksi vieraslajiksi arvioitua terttuseljaa (*Sambucus racemosa*) sekä kotipihlajaa (*Sorbus aucuparia*). Taigananajalka (*Pteridium pinetorum*) muodostaa kenttäkerroksessa laajoja kasvustoja.

Loimipolun päässä on varttuneen sekametsän kuvio, jossa kasvaa vanhoja metsämäntyjä sekä kuusta ja koivua mustikkatyyppin ja lehtomaisella kankaalla. Kaava-alueeseen kuuluu myös mökitetty ranta niitetyine veneväylineen.

Kuva 2. Liito-oravalle sopivaa varttunutta sekametsää pakettipellon ja pientalotonttien välissä. Nurmiranta 8.4.2020 © Petri Parkko

4. EU:n luontodirektiivin IV-liitteen lajit

4.1. Liito-oravalle sopivat metsäkuviot (kartta 2)

Kaava-alueella on tehty havaintoja liito-oravasta (Parkko 2013), mutta keväällä 2020 papanoita ei löytynyt. Pohjoisempaa liito-oravametsää oli edellisen luontonselvityksen jälkeen melko voimakkaasti harvennettu, mutta alueella kasvaa edelleen metsähaapaa ja suuria metsäkuusia.

Pakettipellon eteläpuolella on hyvää liito-oravalle sopivaa sekametsää, joka rajautuu omakotitalojen tontteihin. Metsässä on myös liito-oravan lisääntymiseen sopivia kolohaapoja.

4.2. Lepakkoalueet (kartta 3)

Lepakkoselvityksessä 2015 (Metsänen & Parkko 2015) kaava-alueella tehtiin havaintoja pohjanlepakosta (*Eptesicus nilssonii*) sekä viiksisiipasta (*Myotis mystacinus*)/ isoviiksisiipasta (*Myotis brandtii*). Viiksisiipat käyttävät alueen pikkuteitä ja polkuja siirtymä- ja ruokailualueinaan.

Koko kaava-alue on 2015 selvityksessä rajattu johonkin lepakkoluokkaan. Maankäytön suunnittelun kannalta merkittävin on I-luokka, johon rajattiin kaava-alueen rakennukset lähiympäristöineen sekä osa pohjoisemmasta liito-oravametsästä. Alueelta ei ole löytynyt varsinaisia lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, mutta on melko todennäköistä, että niitä on rakennuksissa, kolopuissa ja linnunpöntöissä.

Luokkaan II arvotettiin pakettipeltoa lukuun ottamatta koko kaava-alue. Erityisen tärkeitä lepakoille ovat alueen metsän reunustamat polut ja pikkutiet.

5. Arvokas elinympäristö

Lehtolaikku (kartta 2)

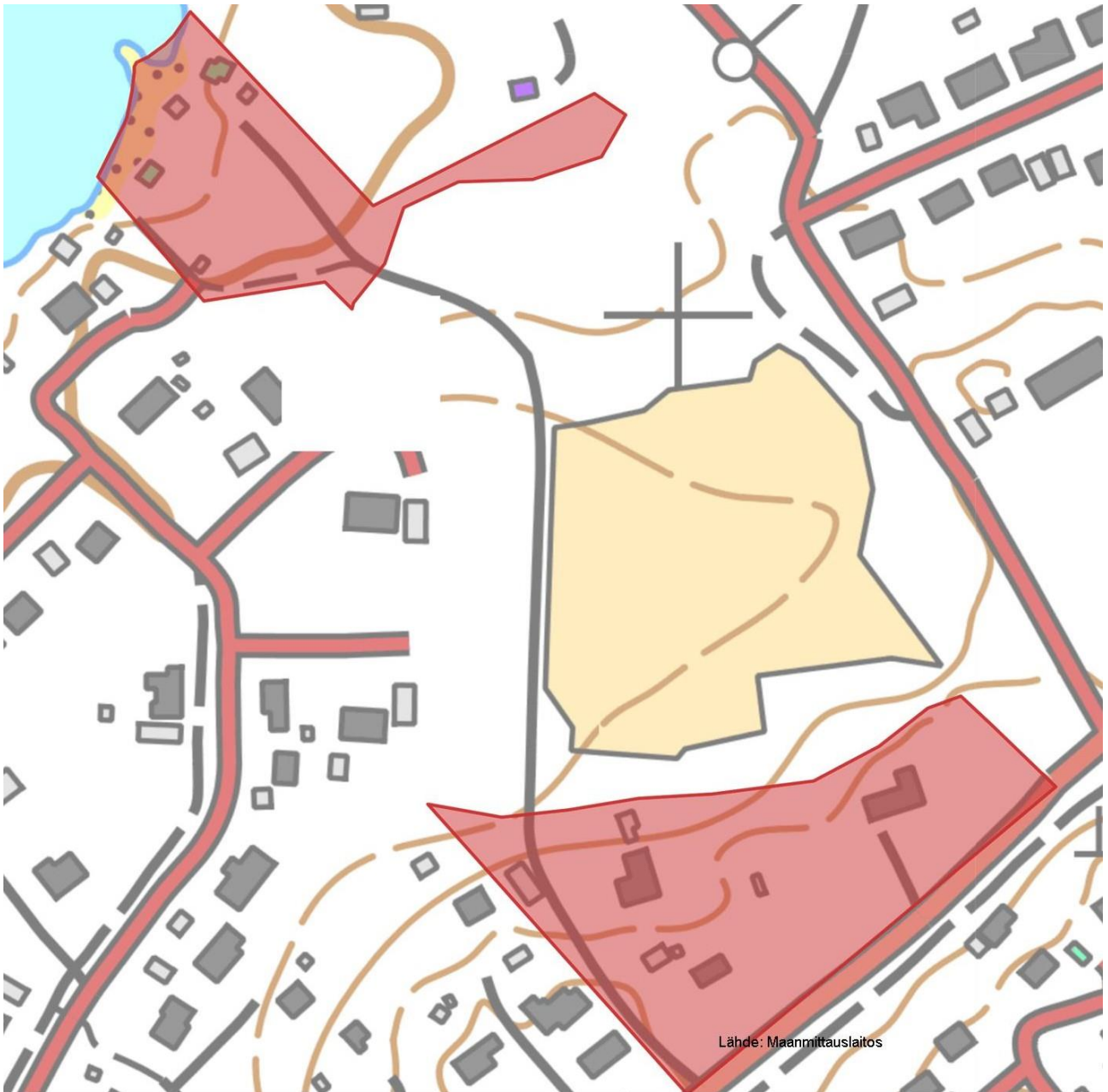
Mökkitiehen rajautuvalla pienialaisella lehtokuviolla kasvaa puustona joitakin suuria metsäkuusia sekä koivua ja harmaaleppää (*Alnus incana*). Pensaskerroksen muodostavat lehtotuomet (*Prunus padus*), metsävaahteran (*Acer platanooides*) taimet, korpipaatsamat (*Fragula alnus*) ja mustaherukat (*Ribes nigrum*). Kenttäkerroksessa kasvaa soreahiirenporrasta (*Athyrium filix-femina*), ojakellukkaa (*Geum rivale*) ja rönsyleinikkiä (*Ranunculus repens*) sekä vähän sudenmarjaa (*Paris quadrifolia*).

Kuva 3. Arvokkaana elinympäristönä rajatun lehtolaikun kasvillisuutta 28.7.2020 © Petri Parkko

Kartta 2. Liito-oravalle sopivat metsät on merkitty sinisellä ja arvokas elinympäristö vihreällä.

0,1 0 0,06 0,1 km

ETRS-TM35FIN

Kartta 3. Lepakoiden mahdolliset lisääntymis- ja levähdysalueet eli I-alueet ovat merkitty karttaan punaisella.

6. Päätelmät ja suositukset

Natura 2000- ja luonnonsuojelualueet

Suunnittelualueella tai sen vaikutusalueella ei ole Natura-alueita eikä luonnonsuojelualueita.

Arvokkaat elinympäristöt

Kaava-alueelta rajattiin yksi paikallisesti arvokas elinympäristö, lehtolaikku, joka pyritään säästämään rakentamiselta ja hakkuilta.

EU:n luontodirektiivin IV-liitteen lajit

Liito-orava (*Pteromys volans*)

Kaava-alueella on tehty vuonna 2012 (Parkko 2013) havaintoja uhanalaisesta (vaarantunut vu) liitteiden II ja IV (a) nisäkäslajista liito-oravasta. Puustoa on myöhemmin harvennettu, mutta lajin esiintyminen alueella on edelleen mahdollista. Pakettipellon ja omakotitalojen välinen metsä on edelleen hyvää habitattia liito-oravalle ja se olisi hyvä säilyttää. Ennen puuston poistoa tulisi kaava-alueella tehdä liito-oravatarkistus, mutta liito-oravalle sopiviksi arvioidut metsät olisi hyvä jättää kokonaan rakentamisen ja hakkuiden ulkopuolelle.

Lepakot

Lepakoiden I-alueilla rakennusten purkaminen ja kolopuiden kaataminen edellyttävät lepakotarkistuksia. Kolohaapojen kaatamista tulisi muutenkin välttää aina kun se on mahdollista.

Lepakoiden kannalta pakettipelto (III-alue) ei vaikuta tärkeältä lepakoille, mutta kaava-alueen harvennetut metsät ja pikkutiet ovat lepakoiden saalistelu- ja siirtymäalueita eli II-alueita. Polkujen ja teiden reunoille tulisi jättää 20–30 metrin levyinen puustoinen alue. Tiet ja polut tulisi pitää valaisemattomina touko–elokuun välisenä aikana.

Korkein hallinto-oikeus teki 30.10.2020 vuosikirjapäätöksen lepakoille tärkeiden siirtymäreittien huomioidmisesta sekä lisääntymis- ja levähdyspaikkojen selvittämistarpeesta. Päätös linjaa lepakonselvityksien

tarkkuutta ja tulosten huomiointia maankäytön suunnittelussa. KHO ottaa kantaa mm. siihen, että asemakaavan vaikutusten arvioinnissa lepakoille tärkeät siirtymäreitit tulee ottaa huomioon, koska niiden hävittäminen tai heikentäminen voi johtaa myös lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen häviämiseen tai heikentymiseen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että täyttääkseen sekä maankäyttö- ja rakennuslain että luonnonsuojelulain mukaiset ehdot, lepakkoselvityksien tulee jatkossa sisältää laadukkaat lisääntymis- ja levähdyspaikkojen inventoinnit sekä siirtymäreittien kuvaukset.

Muut lajit

Viitasammakon (*Rana arvalis*) ja IV-liitteen sudenkorentolajien esiintyminen on mahdollista kaava-alueen rannoilla, sillä ne voivat lisääntyä myös niitetyissä veneväylissä. Lappalanjärvellä on tehty havain- toja viitasammakosta, idänkirsikorennosta (*Sympecma paedisca*), täplälampikorennosta (*Leucorrhinia pectoralis*), lummelampikorennosta (*L. caudalis*) ja sirolampikorennosta (*L. albifrons*). Vaikka kysymys on rakennetusta rannasta, on ennen suurempia niitto- tai ruoppaushankkeita syytä tehdä ranta-alueella vii- tasammakko- ja sudenkorentoselvitys.

Uhanalaislajisto

Liito-oravan lisäksi muun merkittävän uhanalaislajiston esiintyminen alueella ei ole kovin todennäköistä.

7. Lähteet

Hyvärinen, E., Juslen, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. 2019: Suomen lajien uhanalai- suus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Korkein Hallinto-oikeus 2020: Vuosikirjapäätökset. Saatavissa [www-muodossa](http://www.muodossa) [viitattu 27.11.2020]: <https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/vuosikirjapaatokset/1603868506430.html>

Metsänen, T. & Parkko, P. 2015: Kouvolan kaupungin 11 asemakaava-alueen lepakkoselvitykset. – Kou- volan kaupunki.

Parkko, P. 2013: Valkealan Leiritien ympäristön luontoselvitys 2012. Luontoselvitysraportti – Kouvola kaupunki.